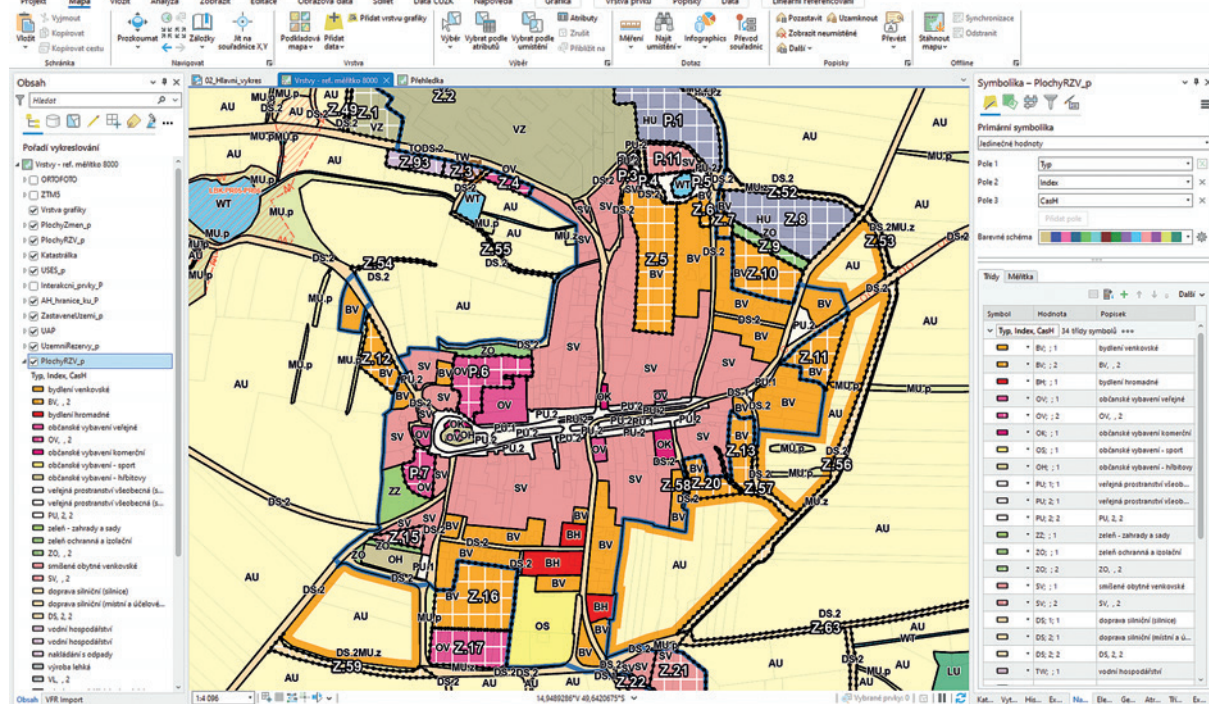

Jednotné standardy pro územní plánování v ČR

Kateřina Vrbová, Ministerstvo pro místní rozvoj

V rámci územního plánování průběžně sledujeme a vyhodnocujeme stav a vývoj území, stanovujeme koncepci jeho dalšího rozvoje, zásady jeho funkčního využití a prostorového uspořádání s cílem vytváření kvalitního a udržitelného rozvoje území. K tomu využíváme řadu vzájemně provázaných nástrojů, které pracují s širokou škálou prostorových dat. Řadu dat přebíráme od jejich poskytovatelů (limity využití území, mapové podklady zejména v podobě dat poskytovaných Českým úřadem zeměměřičkým a katastrálním, údaje o faktickém stavu území z digitálních technických map, statistické údaje o počtu a pohybu obyvatelstva atd.). V územním plánování pak samozřejmě vzniká i řada nových údajů jednak analytického, zejména však regulatorního charakteru.

Teprve propojený systém všech těchto dat nám umožní získat informace potřebné pro plánování, kvalitní přípravu projektů i následné rozhodování o změnách v území. V rámci digitalizace agendy územního plánování tedy nestačí jen elektronizovat výkon agendy, nezbytné je i sjednocení a zpřístupnění dat, která v rámci ní vznikají. S ohledem na komplexitu výstupů územního plánování je třeba se zabývat nastavením požadavků nejen na datové struktury, ale samozřejmě i grafické zobrazení prvků ať už v podobě jednotlivých výkresů či mapových aplikací. Všechny výstupy by měly být postupně k dispozici na jednom místě, v připravovaném centrálním informačním systému územního plánování (národním geoportálu územního plánování).

Obr. 1. Ukázka hlavního výkresu územního plánu zpracovaného v jednotném standardu.

POŽADAVKY NA VÝMĚNNÝ FORMÁT PŘEDÁVANÝCH DAT

	Předávaný vždy	Alepoň jedna z uvedených možností
Hlavní složka	ZIP	—
Prostorová data	—	Esri Shapefile, DXF
Texty	PDF/A	TXT, RTF, DOC – textový editor MS Word verze 6 a vyšší, DOCX, XLS, XLSX
Výkresy a schémata	PDF/A v rozlišení 300 dpi	PNG, TIF, BMP
Metadata	XML	—

Tabulka 1. Požadované a přípustné formáty předávaných dat územního plánu dle Přílohy č. 23 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.

STANDARD ÚZEMNÍHO PLÁNU

Ministerstvo pro místní rozvoj pracuje již od roku 2017 na přípravě standardizace jednotlivých nástrojů územního plánování, která je pro tento systém zcela nezbytná. Od roku 2019 byla uplatňována metodika *Standard vybraných částí územního plánu v praxi*. K významnému posunu došlo v letošním roce, a to díky vydání prováděcí vyhlášky k jednotnému standardu (vyhláška č. 418/2022 Sb.). S účinností od 1. 1. 2023 mají projektanti povinnost zpracovávat a předávat územní plán, jeho změnu a úplné znění po vydání poslední změny dle požadavků jednotného standardu na celém území ČR.

Vydání této vyhlášky předcházely bouřlivé diskuze a do poslední chvíle nebylo jasné, v jaké podobě a zda vůbec bude vydána. Po půl roce ostré implementace se prokázalo, že připravený standard je životaschopný a v současné době jsou již vydány první územní plány či jejich změny dle požadavků jednotného standardu. Zároveň si uvědomujeme, že ne všechno se podařilo připravit úplně na jedničku. O dalším rozvoji jsme připraveni diskutovat se všemi, kdo se chtějí do debaty konstruktivně zapojit.

Obsah standardu

Co tedy přesně zahrnuje jednotný standard územního plánu v současné době? Vyhláška stanovuje výčet standardizovaných jevů, požadavky na jejich datovou strukturu a grafické vyjádření v příslušných výkresech. Dále stanoví požadavky na předávaná elektronická data, označení a strukturu předávaných složek a souborů včetně jejich přípustných formátů (pro vektorová data to je aktuálně shapefile nebo DXF) a rámcový obsah metadat.

Standardizovanými jevy jsou všechny podstatné jevy výrokové části územního plánu:

- › řešené území,
- › vymezení částí územního plánu s prvky regulačního plánu,
- › zastavěné území,
- › plochy s rozdílným způsobem využití,
- › plochy změn (plochy zastavitelné, plochy přestavby a plochy změn v krajině),

- › plochy a koridory, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno dohodou o parcelaci, územní studii či regulačním plánem,
- › plochy a koridory územních rezerv,
- › veřejně prospěšné stavby, opatření a asanace,
- › koridory dopravní a technické infrastruktury,
- › územní systém ekologické stability,
- › systém sídelní zeleně,
- › systém významných veřejných prostranství.

V případě, že územní plán obsahuje další prvky regulace s územním průmětem, stanoví standard rovněž základní požadavek na označení a předání těchto dat a povinnost jejich podrobného popisu v rámci metadat.

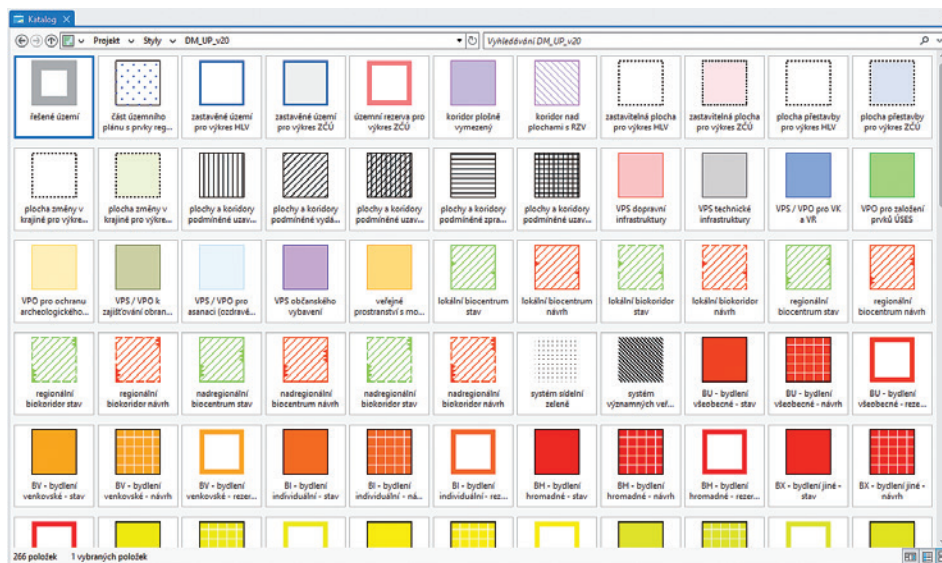
Zpracování dat

Z hlediska požadavků na digitální zpracování jsou zvlášť stanoveny požadavky pro zpracovatele pracující v systémech GIS a zvlášť pro CAD tak, aby následně bylo možné tato data pomocí kontrolního a importního nástroje (ETL) převést do jednotné datové struktury. ETL nástroj zároveň slouží nejen pro kontrolu dodržení požadované datové struktury a přípustných hodnot, ale rovněž pro kontrolu topologické čistoty dat a dodržení stanovených požadavků na vzájemný soulad vrstev.

Aktuálně je ETL nástroj dostupný pouze pro pracovníky ministerstva a krajských úřadů. Do konce letošního roku by měl být zpřístupněn rovněž všem projektantům a pořizovatelům, a to zdarma prostřednictvím dálkového přístupu. Protokol z tohoto nástroje následně slouží jako doklad prokazující soulad dokumentace s požadavky jednotného standardu.

Metodický pokyn a styly pro GIS

K jednotnému standardu vydalo ministerstvo metodický pokyn, který podrobněji vysvětluje a upřesňuje požadavky dané vyhláškou. Je doplněn katalogem jevů a vzorovými datovými strukturami včetně stylů s knihovnami grafických symbolů pro zpracování v prostředí ArcGIS Pro a QGIS.

Obr. 2. Knihovna grafických symbolů pro tvorbu územního plánu jako volně stažitelný styl do ArcGIS Pro.

Pro zpracovatele v prostředí CAD tyto šablony připraveny nejsou – důvodem je přílišná variabilita užívaných programů a jejich verzí.

Zdroje pro uživatele

V průběhu ledna a února letošního roku proběhla ve spolupráci s krajskými úřady série školení pro pořizovatele a projektanty. Prezentace, videonahrávka i přehled vybraných nejčastějších otázek a odpovědí k této problematice jsou spolu s metodikou zpřístupněny na webových stránkách ministerstva v sekci *Stavební právo – Stanoviska a metodiky – Územní plánování – 2. Územně plánovací dokumentace a jejich změny – Jednotný standard územně plánovací dokumentace*.

Na podporu vzniku resp. konverze stávajících územních plánů do jednotného standardu vyhlásilo v letošním roce ministerstvo dotační programy: pro obce nad 5 000 obyvatel se jedná o podporu z Integrovaného regionálního operačního programu¹, pro obce do 5 000 obyvatel se jedná o podporu z národních programů².

CO NÁS ČEKÁ V NEJBLIŽŠÍ DOBĚ A JAK DÁL?

Aktuálně toho na ministerstvu chystáme opravdu hodně. V letošním roce by měl být konečně představen **návrh jednotného standardu pro zásady územního rozvoje** (územně plánovací dokumentace na úrovni kraje), jehož datovou část připravuje MMR ve spolupráci s IPR Praha. V první

polovině příštího roku by měl být k dispozici **jednotný standard pro databázi územně analytických podkladů a dalších nástrojů územního plánování** (vymezení zastavěného území, územní opatření o stavební uzávěře a územní opatření o asanaci území). Dokončen by měl být zároveň **projekt na standardizaci prostorové regulace územních a regulačních plánů** iniciovaný ministerstvem a podpořený Technologickou agenturou ČR. Stěžejním krokem by pak mělo být spuštění **národního geoportálu územního plánování** (dle aktuálně platné legislativy k 1. 7. 2024).

Z dosavadní zkušenosti s implementací jednotného standardu je zřejmé, že jsme v podstatě stále na začátku. Čeká nás celá řada výzev, musíme diskutovat účelnost dalších požadavků, které budou standardy definovat, korigovat stávající požadavky, pokud se v praxi z nějakého důvodu neosvědčí nebo zastarají, a reagovat na problémy, které se objeví. Navrhovaná řešení musí ponechávat dostatečný prostor pro potřebný tvůrčí přístup a zohlednění individuality jednotlivých území, zároveň je třeba směřovat k vyšší efektivitě zaváděním automatických či poloautomatických procesů, které vyžadují poměrně značnou míru standardizace.

Důležité však je, že jsme se na cestu standardizace v oblasti územního plánování na centrální úrovni konečně vydali. (Na krajské úrovni probíhá řada aktivit v této oblasti již mnoho let.) Na této cestě nesmíme zapomínat, co je naším hlavním cílem. Není to ani zrychlení procesů, ani

¹ <https://irop.mmr.cz/cs/vyzvy-2021-2027>

² <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/podpora-uzemniho-planovani-a-architektonickych-u/uzemni-plany-pro-obce>

Ministerstvo › Stavební právo › Stanoviska a metodiky › Územní plánování › 2. Územně plánovací dokumentace a jejich změny › Jednotný standard územně plánovací dokumentace

Jednotný standard územně plánovací dokumentace

K 1. 1. 2023 nabyl účinnosti prováděcí předpis ke stavebnímu zákonu, které zavádí požadavky na standardizaci územně plánovací dokumentaci, zejména územních plánů.

Povinnost zpracovávat vybrané části územně plánovací dokumentace, její aktualizace nebo změny a úplné znění v jednotném standardu je dána v § 20a odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb. (stávající stavební zákon). Podrobnosti jednotného standardu zavedla s účinností od začátku roku 2023 vyhláška č. 418/2022 Sb., zveřejněná ve Sbírce zákonů v části 188, kterou se mění zejména vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo pro místní rozvoj plánuje do budoucna standardizovat všechny územně plánovací dokumentace, aktuálně jsou však stanoveny podrobnější požadavky jednotného standardu pouze pro územní plány. Požadavky na jednotný standard územních plánů dané vyhláškou vycházejí z požadavků ustanovených od roku 2019 formou metodického pokynu. Původní metodický pokyn a další archívní materiály najdete na stránce <https://www.mmr.cz/stanoviska-a-metodiky/neaktualni-stanoviska-a-metodiky/L2>

Novelou vyhlášky č. 501/2006 Sb. bylo zavedeno podrobnější členění ploch s rozdílným způsobem využití. Toto podrobnější členění je nutné využívat při tvorbě územních plánů. V konkrétních územních plánech se neuvádí všechny podrobnější členění plochy, ale pouze ty z nich, které jsou pro dané území relevantní.

Novelizovaná vyhláška č. 500/2006 Sb. definuje standardizované jevy územního plánu, jejich datovou strukturu, označení předávaných složek a souborů včetně přípustných výměrných formátů a požadavky na zeměpisné usazení, barevnou hloubku a rozlišení rastrových dat. Požadavky na data i výměrné formáty jsou stanoveny tak, aby bylo možné zpracovat územní plán v programech na bázi GIS i CAD.

Jako podporu projektantům Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje připravilo:

Dokumenty

- Vyhláška - normativní text [PDF, 1MB]
- Vyhláška - platné znění s vyznačením změn [PDF, 1MB]
- Vyhláška - odůvodnění [PDF, 259KB]
- Standard ÚP - metodika [PDF, 2MB]
- Příloha - katalog jevů [XLSX, 694KB]
- Standard ÚP - vybrané otázky a odpovědi [PDF, 1MB]
- Přehled změn 2023 vs 2019 [PDF, 299KB]
- Rozdílový text 1. a 2. vydání metodiky [PDF, 4MB]
- Prezentace ze školení [PDF, 3MB]
- Leták pro obce [PDF, 672KB]
- Vzorové struktury a styly pro ArcGIS Pro [ZIP, 119KB]
- Vzorové struktury a styly pro QGIS [ZIP, 206KB]

Obr. 3. Webová stránka s metodikou a výběr z dokumentů, které na stránce naleznete.

zajištění interoperability dat, ani dobře navržené a popsané datové modely. To všechno jsou pouze prostředky, které by nám měly usnadnit práci a umožnit nám lépe chápat aktuální stav území a dobře plánovat jeho budoucí rozvoj. Sebelepší digitální nástroje nám nebudou k ničemu, pokud s nimi nebudeme umět efektivně pracovat. Data se musíme naučit nejen dobře popisovat, ale hlavně následně správně

interpretovat. Digitalizace přináší nové nároky a výzvy nám všem, ať už se jedná o projektanty, pořizovatele, pracovníky stavebních úřadů, investory, zastupitele nebo běžné občany. Vzdělávání, osvěta a především diskuze všech zainteresovaných subjektů nesmí být podceňena, protože to je jediný způsob, jak se dál v této oblasti společně posouvat správným směrem.

A CO NA TO PROJEKTANTI?

O současném stavu tvorby územních plánů a o podobě nových standardů komunikujeme s řadou projektantů. Získáváme tak cenné připomínky. V září letošního roku uspořádalo ministerstvo ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje workshop pro zpracovatele územních plánů, jehož cílem bylo diskutovat dosavadní zkušenosti s implementací jednotného standardu a identifikovat potřebné úpravy zejména do chystané vyhlášky k novému stavebnímu zákonu.

Na některých úpravách panovala v rámci workshopu většinová shoda (např. upravit požadavky na strukturu dat s možností využívání domén i u dalších standardizovaných jevů podobně jako je tomu u ploch s rozdílným způsobem využití), v jiných se názory zpracovatelů rozcházejí (např. změna typů ploch s rozdílným způsobem využití, možnost vymezování více ploch s rozdílným způsobem využití v rámci jedné zastavitelné plochy). Opakovaným tématem jsou výhrady ke kontrolnímu nástroji, zejména z hlediska požadavků na přesnost zpracování dat. S těmi řada zpracovatelů nesouhlasí s ohledem na měřítko, v němž jsou územní plány zpracovávány a vydávány.

Workshop potvrdil důležitost společného setkávání a diskuze nad podobou zaváděných jednotných standardů a jejich dalším rozvojem. Kompletní videozáznam z tohoto workshopu lze nalézt na webu ministerstva u ostatních metodických materiálů k jednotnému standardu.

Ing. Kateřina Vrbová, Ph.D., Ministerstvo pro místní rozvoj
Kontakt: katerina.vrbova@mmr.cz